

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง ศักยภาพและจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยและกลุ่มประเทศที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ 2) ศึกษารูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคเอเชีย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบุคลากรในองค์กรภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีความโดดเด่นใน 4 ภูมิภาค จำนวน 24 คน กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่ศึกษา จำนวน 1,600 คน ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานด้านการจัดการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 11 คน นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 10 คน และทำการศึกษาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย 24 แห่ง และพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในเอเชีย 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐอินเดีย สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสาธารณรัฐประชาชนจีน ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) สรุปผลการวิจัยเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาศักยภาพและลักษณะทางกายภาพของการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการและการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยและประเทศที่มีความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเอเชีย พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย มีศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีความโดดเด่นทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และสวยงามซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว และมีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการส่งเสริมคุณภาพ มีการบริหารจัดการที่ดีได้รับรางวัล มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย มีการนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ มีโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ บุคลากรมีความอ่อนน้อม แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษ และจากข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวให้มีการปรับปรุงการสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น เรื่องความสะดวกบริเวณแหล่งน้ำพุร้อน และสถานบริการนวดในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรปรับปรุงเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่ดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ผลการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความโดดเด่นในเอเชีย พบว่า แต่ละประเทศมีศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีการนำวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของแต่ละประเทศมาผสมผสานกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น การอาบน้ำพุร้อน “ออนเซ็น” ของญี่ปุ่น ศาสตร์อายุรเวทของอินเดีย โปรแกรมการดูแลสุขภาพด้านจิตวิญญาณ สุขภาพกายและสุขภาพจิต การอบชาวนา (จิมจิลบง) ของเกาหลีใต้ การดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาจีนโบราณและน้ำพุร้อน ด้านการบริหารจัดการด้านรองรับนักท่องเที่ยว

ควรมีการปรับปรุงในประเทศอินเดียและด้านบุคลากรควรมีการพัฒนาเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษใน
สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลีใต้

ตอนที่ 2 รูปแบบศูนย์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ หน่วยงานข้อมูลแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หน่วยงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และหน่วยตรวจประเมินและรับรอง
มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน การออกไปรับรอง
คุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวควรเป็นภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 3 โครงการวิจัยได้จัดทำโดยจัดทำเว็บไซต์และเอกสารแผ่นพับเป็นภาษาอังกฤษเพื่อ
ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย 4 ภูมิภาค 15 จังหวัด 24 พื้นที่

คำสำคัญ: ศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

Abstract

This research on “Potentiality and Identity of Health Tourism Destination in Thai regions and Other Outstanding Asian Nations” had its purposes of this study: 1) to examine potentiality and identify 2) to set a model management and service in health tourism of health tourism destination in Thailand and other 4 outstanding Asian Nations 3) to propose guideline for developing health tourism destinations in Thailand to be Asian center for health tourism. Samples for survey research were 1,600 foreign tourists, using in depth-interview 24 health tourism entrepreneurs from four regions of Thailand and also focus group 11 specialists in health tourism field and 10 specialists in health tourism and information technology. This research was also conducted health tourism destination for best practice from Japan, India, Korea and China. Mixed method research was utilized both qualitative and quantitative research.

Results were found:

1. Thailand health tourism destination had high potentiality and identity in both variety of natural resource and integrate with herbal product for promoting health tourism quality program, had good management, variety program of health promotion Thai traditional wisdom applied, and harmonized including Thainess service. However, there were some weakness need to be improved such as English language, environmental sanitary which foreign tourists made a suggestion such as cleanliness of health site in hot spring and a work place of traditional massage and networking among health tourism agencies.

A case study for best practice in 4 Asian Nations. It was found that the management of health tourism destination such as tourism attractions both natural resource and traditional health activities were well integrated. The examples of best practices were “On-sen” hot spring harmony with old cultural tradition to be health tourism uniqueness for Japan. “Ayurveda” health tourism program indicated package for holistic health promotion for body and mind development for India. “Jim Jil Bang” sauna of Korea showed mixed modern world and traditional health tourism identity for Korea. Last but not least, China managed natural resource along with Chinese traditional medicine to identify her health tourism uniqueness. However there were some weakness of these case studies were carrying capacity management hospitality service in India and English language barriers need to be improved in China, Japan and Korea.

2. Model of health tourism destination in Asia consists of information data in health tourism, tourism destination development , standard and certification in health tourism incorporation between government agency and private sector to internationally certify health tourism destination.

3. Website and brochure in English were distributed and Promotion for Thailand health tourism destination in 15 provinces and 24 areas of health tourism destination in 4 regions of Thailand.

Keywords: Potential, Health Tourism Destination